

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΩΝ.

(Συνέχεια ἴδε φυλ. 51.)

Τοιαύτη λοιπὸν ὑπῆρξεν ἡ διδομένη ἀνατροφή παρ' Ἀθηναίους, ἣτις ἐπεκτείνεται εἰς πάντας ἀνεξαιρέτως κατ' ἀρχάς, ὑστέρωσ δὲ ὅμως ἐπεκτείνεται εἰς ἕλαστον ἰδίως, κατὰ τὴν τάξιν ἣν κατεῖχε καὶ τὰ μέσα ἅπερ εἶχε νὰ παιδεύῃ. « Ἀπάντων μὲν οὖν ἐφρόντιζον τῶν πολιτῶν (λέγει ὁ Ἰσοκράτης) μάλιστα δὲ τῶν νεωτέρων ὡς δὲ πρὸς τὴν οὐσίαν ἤρμοστέον, οὕτως ἐκάστοις προσέτιττον διατριβὰς: τοὺς μὲν γὰρ ὑποδεέστερον πρᾶττοντας, ἐπὶ τὰς γεωργίας καὶ τὰς ἐμπορίας ἐτρέπον, εἰδότες τὰς μὲν ἀπορίας διὰ τῆς ἀργίας γιγνομένας, τὰς δὲ κακουργίας διὰ τὰς ἀπορίας: τοὺς δὲ βίον ἱκανὸν κεκτημένους πρὸς τε ἱππικὴν καὶ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ κυνηγέσια καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἠνάγκασαν διατρίβειν » καὶ ἡ τοιαύτη ἀνατροφή ἀποκατέστησε τὰς Ἀθήνας, τὴν κυριωτέραν πολιτείαν τῆς Ἑλλάδος, τὸ σχολεῖον τοῦ κόσμου ὅλου. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ κατὰ Περσῶν Ἑλληνικὸς ἄγων ἐπὶ τοσοῦτον θυμωσὶς ἐτελεσφόρησεν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπαρθέντες διὰ τὴν νίκην τῶν τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ἰδίως εἰς αὐτοὺς ἐχρεώσται, ἐπὶ τοσοῦτον ὑπερηφανεύθησαν, ὥστε ὅλην αὐτῶν τὴν προσοχὴν ἐπέστησαν εἰς τὴν θρασυτέραν φιλοτιμίαν, ἀποφασίσαντες οὐχὶ μόνον νὰ ἐκγυμνώσωνται τοὺς Ἀκκαδεμιονίους ἀπὸ τὰ πρωτεῖα τὰ ὅποις ἔχαιρον εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὐχὶ μόνον νὰ τοὺς ἐκμηδενίσωσιν ἀλλὰ συγχρόνως νὰ κατακτήσωσιν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ γίνουσι κύριοι ἀπόλυτοι ὅλων τῶν συμμάχων καὶ μὴ φίλων πολιτειῶν. Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ ἀλαζονεία καὶ ἡ φιλοδοξία αἱ ἐγέννησεν ἡ νίκη, εὐθὺς μετὰ τὴν ἡσυχίαν, συνήφθησαν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἀθηναίων μετὰ ἀρετὰς αἵτινες τὴν κατάρθρωσαν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐσκότισε τὰς ψυχὰς τῶν ὥστε καταγινόμενοι ἀνενδότως εἰς τὴν πρᾶγματποίησιν τῶν θρασυδῶν τούτων διαβουλευμάτων αὐτῶν, ἤρχισαν νὰ ἀμελῶσι τὴν ἀνατροφήν τὴν ὁποίαν τόσον καλῶς μέχρι τοῦδε διεχειρίσαντο, εἴτε διότι δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ τοιαύτας φροντίδας, τὰς ὁποίας ἤδη ἤρχισαν νὰ θεωρῶσι δευτερευούσας, εἴτε διότι δὲν ἐπερίσσειον πλέον χρήματα διὰ νὰ ἐξοδεύωνται εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτῶν, ὡς ἀπορροφώμενα εἰς προπαρσκευὰς στόλων, στρατῶν καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, εἴτε διότι ἡ φορὰ τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, φέρει πρῶτον τὴν ἀμάθειαν, εἴτα τὰς γνώσεις, εἴτα τὴν δόξαν καὶ τὸν ἐπαινον, εἴτα τὴν ὑπερφάνειαν καὶ ματαιότητά, εἴτα τὴν διαφθορὰν καὶ τέλος τὸν ἀνδραποδισμόν.

Ὡς ποσὶς οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Εὐτέρπ. τόμ. Η'. φυλλ. 52

τητος, οἱ μεγάλοι νομοθέται τῶν ἐθνῶν, τὰ νομοθετικὰ σώματα τῶν λαῶν, εἶδον ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐγνώρισαν ἐκ τῆς πείρας, τὴν θαυμαστὴν κλίμακα τῆς ζωῆς, τῆς προόδου, τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς παρακμῆς τῶν ἐθνῶν, ἀλλ' ἐμελέτησαν ἄρα ὁποῖος ὁ βηματισμὸς ὅστις ἀγεί ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἐσχάτην βαθμίδα εἰς τὴν ἀνωτάτην καὶ ἀπὸ ταύτης πάλιν εἰς τὴν κατωτάτην; Καὶ ἂν ἐμελέτησαν αὐτὸν, εὗρον τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐμποδισθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ φθάσῃ τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπανεέλθῃ ἀφ' ὅπου ἤρξατο; Ἰδοὺ ζήτημα σπουδαῖον καὶ σοβαρὸν τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐνασχολήσῃ τοὺς σοφοὺς τῆς γῆς, οἵτινες ὡς μὴ ὤφειλεν εἰς τὸν αἰῶνα τῶν φάτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς πᾶν ἄλλο ἔργον ἐμφιλοχωροῦν θάρρος καὶ ἐπιτυχῶς καὶ εἰς τὸ σπουδαιότερον καὶ σοβαρότερον, καθεύδουν ὑπὸ μανδραγόραν! Ἀλλ' ἂς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον, διότι πιστεύομεν ὅτι ἡ γίγινεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν καὶ λαοὶ καὶ Κυβερνήσεις θέλουν παύσει τὰς μυθολογικάς αὐτῶν, (νὰ εἶπω οὕτως) ἀσυμφωνίας καὶ μελετήσῃ ἐσκεμμένως καὶ ἐκ συμφώνου, νὰ εὗρωσι τὰ μέσα δι' ὧν δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν του.

Ἀπορίας μεγάλης εἶναι ἄξιον πῶς τόσοι μεγάλοι τῆς ἐποχῆς ταύτης ἄνδρες, δὲν διείδον τὴν συμφορὰν, ἣτις ἐμελλε νὰ ἐσκῆψῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν ταύτην τῆς χρηστῆς ἀνατροφῆς, ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν ἐτοφλῶθησαν καὶ μόνον εἰς τὴν κατάκτησιν καὶ τὴν φιλοδοξίαν περιώρισαν ὅλας αὐτῶν τὰς φρένας, διὰ ν' ἀποδειχθῇ φρίνεται τὸ ἀξίωμα, ὅτι ὅταν πτωχὸν ἀλλ' ἐναρετὸν ἔθνος, φθάσῃ νὰ ὑψωθῇ διὰ τοῦ πολέμου εἰς περιωπὴν δόξης ἀνεπίπτου, εἶναι παρεπόμενον νὰ κάμῃ ἐν τῶν δύο τούτων, ἢ διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν σύστασίν του, ν' ἀρνηθῇ πᾶσαν ἰδέαν μεγαλειότητος, διὰ ν' ἀπολαύτῃ ἐν εἰρήνῃ τὴν ἰδαν τοῦ δόξαν, καὶ τὸ σέβας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, ἢ διὰ ὅπως καὶ ἂν συμβῇ ν' αὐξήτῃ τὴν δυνάμιν του καὶ τότε ἀποκαθίσταται ἄδικον καὶ φίλαρχον. Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπάρχει ἀληθές, διατὶ σήμερον οἱ διέποντες τὰ σκῆφη τῶν πολιτειῶν προτιμοῦν τὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεως τῶν διὰ τῆς σφγῆς, τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀδικίας, ἢ τὴν δόξαν καὶ τὸ σέβας τῶν λαῶν διὰ τῆς εὐνομίας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἡδονῆς τοῦ ὅτι ἐνίκησαν τὴν ἐχθρὸν αὐτῶν, χωρὶς νὰ κατασταθῶσι κενόδοξοι, διεφθαρμένοι καὶ ἄδικοι; ἢ νομίζουσι οἱ τοιοῦτοι ὅτι τὸ νικᾶν πάντοτε, προώρισται ἀποκλειστικῶς εἰς ἕνα καὶ μόνον βασιλέα, ἀλλὰ πόσον ἀπατῶνται! Πόσοι δορυκτῆτορες ἀντὶ ν' αὐξήσωσιν ὡς ἡλπίζον τὴν δόξαν τῆς ἐπικρατείας τῶν, ἐπὶ ὧν καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν ἐπὶ νεκρῶν! Πρόσπατοι εἶναι αἱ συμφοραὶ τοῦ Ναπολέοντος, αἱ ὥφειλθῶσιν οὐ, οἱ Κυβερνῆται καὶ αἱ προτιμήσωσι τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τῶν λαῶν τῶν διὰ τῆς εἰρήνης;

ἡ τὴν ἀβέβαιον μεγαλειότητα διὰ τῆς σπάθης καὶ τοῦ πυρός.

Τὰ ὄπλα τῶν Ἀθηναίων ἐθριόμβυσαν καὶ ὁ δῆμος γαυριῶν, διότι οἱ στρατηγοὶ τοῦ ὑπέβαλον ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ τὰ λάφυρα καὶ τὰς αὐτοθελήτους ἡ βεβιασμένας ὑποταγὰς τῶν ἄλλων πέλειον ἡνωμένων μετὰ τὴν δεσποτείαν του, περιέτρεχε μὲ ἀκάθεκτον ὁρμὴν ὅλας τὰς θαλάσσας, πῦρ καὶ γιῶρον πνέων, ἐπολλαπλασίαζε πορθήσεις αἰτίνες μετέλλαξαν ἀναισθητῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐθνικῆς ἀνδρίας διότι οἱ μεγάλοψυχοι ἐκεῖνοι στρατιῶται οἱ καταφρονήσαντες τὰ ἑκατομμύρια τῶν βαρβάρων καὶ τὸν θάνατον εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Μαραθῶνος τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Σαλαμῖνος τὰ πελάγη, ἐκωπηλάτουσιν ἤδη δουλοπρεπῶς κατὰ τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν καὶ ἀπειθαρχοῦντο εἰς τὰ ἐχθρικά παράγια μὲ ὑπουλόγητα δοκιμάζοντες νὰ ἐφορμῶσιν εἰς πόλεις ἀποφυλάκτους καὶ νὰ λεηλατῶσιν ὡς λησταὶ ἐγκαταλελειμένους τόπους χωρὶς νὰ συλλογισθῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ δῆμος ὅτι ὁ τοιοῦτος ὀλεθριὸς πόλεμος καὶ ἡ τοιαύτη πειρατεία θέλουν ἀμαυρῶσαι τὴν εὐκλειαν αὐτῶν καὶ θέλουν φέροι τὴν καταστροφὴν των. Τὰ ἤθη των ἔκτοτε ἐδέχθησαν τὸν ὀλεθριὸν λοιμὸν τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιμιξία τῶν ξένων, ἡ ἀντιζηλία τῆς δυνάμεως ἡ τῆς ὑπολήψεως τῶν στρατηγῶν καὶ δυνατῶν πολιτῶν, ἡ ἐπιθυμία ἡ ἀκάθεκτος τῶν πορθήσεων καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους φέροι πάντοτε εἰς πολιτείας τεθεμελιωμένην εἰς τὴν χρηστότητα καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἔγεννηθῆν ὅθεν ἡ πληθὺς ἐκείνη τῶν οὐτιδανῶν πολιτῶν ἥτις ἐδούλευον εἰς τοὺς στόλους καὶ τῆς ὁποίας ὁ δῆμος ἤρχισε νὰ παραβλέπῃ τ' ἀτοπήματα, διότι εἰς αὐτὴν ὤφειλε τὴν παρελθούσαν τὴν παρούσαν καὶ τὴν μέλλουσαν, ὡς ἔλεγεν, αὐτοῦ δοῖεν καὶ ἥτις ἐθίσασα εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῆς τὰ ἐλαττώματα τῶν πειρατῶν καὶ ἀποκασταθεῖσα ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς μᾶλλον θρασεῖα καὶ ἐπιχειρηματικῇ, ἐγένετο κύριος τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν συνελεύσεων, ἀποβαλοῦσα ἐκ τῆς διοικήσεως τοὺς σοφοὺς αὐτῆς Διοικητὰς καὶ δοῦσα αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὄχλου, διὰ νὰ τὴν ἄγῃσι καὶ φέρωσιν ὅπως ἠρέσκοντο. Ἀκολούθως ἐνθαρσύνετο ἀπὸ τοὺς σοφιστὰς ἐπεχειρίσαστο νὰ σμικρύνῃ τὴν μεγάλην ἐξουσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, διὰ νὰ μὴν ὑπάρχωσιν οἱ Ἀρειοπαγῖται μόνον ἐξετασταὶ τῶν ἡθῶν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' ὅλοι οἱ συμπολίται ἑκαστος δι' ἑαυτὸν, ὅθεν ἀγῆρσε τὸ δικαίωμα ἀπ' αὐτοὺς τοῦ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν ὅταν ἐβούλονται, τοῦ ν' ἀποφασίζωσι μόνον τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν τῶν κατηγορουμένων ἐπὶ καθοσιώσει κατὰ τῆς πολιτείας, τῆς θρησκείας καὶ τῶν χρηστῶν ἡθῶν καὶ ἐνεδύσατο τὸν ὄχλον τὸ δικαίωμα τοῦ λῦειν καὶ δεσμεῖν κατὰ τὰς θελήσεις οὐχὶ τῶν γραπτῶν παλαιῶν νόμων, ἀλλὰ τῆς φαντασίας τοῦ καὶ δι' ἐκείνου οἱ ῥήτορες καὶ οἱ σοφισταὶ ἠδύναντο νὰ προσ- ἀποκτήσωσι διὰ πλειονοψηφίας, ἔκτοτε λοιπὸν ὁ

ὄχλος ἐγένετο δεσπότης καὶ κύριος ἀπόλυτος θυσιάζων σήμερον μὲν τοὺς σωτῆρας τῆς πολυτείας Θεμιστοκλέα, Ἀριστείδην, Μιλτιάδην, Κίμωνα αὐριον δὲ τοὺς ἐνδόξους καὶ σοφοὺς τῆς πόλεως ἄνδρας, Σωκράτην, Φωκίωνα, Ἀναξαγόραν, διὰ διαφόρους ψευδεῖς αἰτίας, τὰς ὁποίας οἱ ῥήτορες καὶ οἱ σοφισταὶ τοῦ ὄχλου ἐφεύρισκον πᾶν ὅ,τι πρὸς διατήρησιν τῶν ἡθῶν οἱ προσηγθέντες αἰῶνες συνήγαγον ἐκ νόμων, ἐθίμων ψηφισμάτων, γωμῶν καὶ παραδειγμάτων δι' ὀλίγα ἔτη ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθηναίων καὶ ἀντ' αὐτῶν εἰσῆχθησαν ἀλληλοδιαδόχως ἡ πλεονομοποιὰ ἀσωτία, ἡ μᾶλλον ἀκάθεστος ἐπιθυμία τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν θεαμάτων. Αἱ τιμαὶ καὶ ἡ δόξα ἐδίδοντο τὸ ἐξῆς εἰς τοὺς ἀρέσκοντας τῷ ὄχλῳ καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἀξίους πολίτας. Ὅλα τὰ πάθη συνεσταλμένα πρότερον ὡς ἐκ τῆς σοφῆς ἀνατροφῆς, ἀνεγεννήθησαν ἀναγκαῖα καὶ σοβαρά, διευθυνόμενα ἀπὸ τὸ ἴδιον ἐνὸς ἐκάστου συμφέρον. Ὅλοι αἱ πηγαί, ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς διαφθορᾶς διεχύθησαν ἀσθένως εἰς τὴν δύστηνον ταύτην πολιτείαν. Ὁ ἔρως ὅστις πρότερον ἐκαλύπτετο μὲ ὑμναίου καὶ σωφροσύνης καλύμματα, ἤναψεν ἀσυστόλως φλόγας παρανόμους αἱ ἐταῖραι ἐπολλαπλασιάσθησαν εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐρχόμεναι ἀπὸ τῆς Ἰωνίας, ἀπὸ τὸ κλημα ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἡ τέχνη τῶν ἐρωτοπλάνων γυναικῶν ἔλαβε τὴν γέννησιν, καὶ ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν παρεδίδοντο εἰς πολλοὺς λατρευτὰς οὗς ἡγάπων ἄνευ προτιμήσεως, ὡς καὶ αὐτοὶ αὐτὰς ἄνευ ἀντιζηλίας, ἄλλοι δὲ προσηλεῦντο εἰς ἓνα μόνον ἐραστὴν ἐπὶ πολὺ ἢ ὀλίγον καθ' ἑξ ὑπερβολῆς καὶ συμφωνίας ἐποιοῦν μεταξὺ των, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν, διὰ τοῦ κάλλους, τῆς τρυφερότητος, τῆς νεότητος, τῶν θελητικῶν χαρίτων διακεχυμένων εἰς ὅλον αὐτῶν τὸ σῶμα, τῆς γλαφυρότητος τοῦ καλλωπισμοῦ, τῆς κομψότητος τοῦ ἱματισμοῦ, τῆς ἐπιτηδεύτητος, τῆς θηλυπρεποῦς Μουσικῆς, τῆς ὀρχήσεως καὶ δι' ὅλων ἐκείνων τῶν προτερημάτων τοῦ πνεύματος, τῶν ἀγγιγῶν παρατηρήσεων, τῆς εὐαρέστου συναναστροφῆς καὶ τῆς φιλαρεσκείας τῶν αἰσθημάτων, ἐγένοντο ἐπὶ τοσοῦτον γόησαι, ὥστε περιεκράτουν τοὺς ἐραστὰς των εἰς ἀλύσεις χρυσᾶς μὲν, ἀλλὰ στιβαρὰς καὶ φθάσασαι νὰ διοικῶσι τοὺς ἰσχυροὺς τῆς πολιτείας καὶ αὐτὴν τὴν πολιτείαν ἐνίοτε, ἐφθασαν δι' ἐπιτηδεύσεως, πανουργίας καὶ ἐκάνότητος ν' ἀξιοθῶσι τιμὰς καὶ δόξαν, σεβασμὸν καὶ ἐπαίους καὶ νὰ αὐξήσωσι τὴν διαφθοράν, ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, καὶ ἐπειδὴ διὰ νόμων, θεοπισμῶν ἤδη ἀπὸ τὸν ὄχλον, αἱ ἐταῖραι αὗται κατάρθωσαν νὰ ὑπερχορίζωνται καὶ ἐθεωροῦντο, ὡς πολίτιδες Ἀθηναῖαι, διὰ νὰ ἐξυβρίζωσι τὰς αὐτοχθόνους καὶ διαφθείρωσι πᾶσαν σπουδαίαν ἀνατροφὴν ἀσυστόλως καὶ ἀφρόνως, ἀπέσειρον πάντα αἰδοῦς κανόνα καὶ ἐγένοντο ἐν τῶν αἰτίων τοῦ ἀφανισμοῦ τῶν Ἀθηναίων οἱ γονεῖς ὅπως οἱ

θέλοντες ν' ανατρέψωσι τὰ τέκνα των, συμφώνως μὲν τὰ πάλαι ἤθη των εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν θρησκείαν, ἐπειδὴ τότε ἀπελπίσθησαν ν' ανατρέψωσιν αὐτὰ εἰς τὰ δημόσια σχολεῖν, τὰ ὅποια ἄφ' ἐνὸς μὲν παρημελήθησαν καὶ ἄφ' ἐτέρου ἐπληρώθησαν ἀπὸ διδασκάλους διεφθαρμένους καὶ κακοήθεις, ὡς ἀνεπιτηρήτους καὶ ὡς διοριζομένους ἐκ τῶν τυχαίων, ἠναγκάζοντο ν' ανατρέψωσι αὐτὰ οἰκάδε, καὶ μολοντοὶ οἱ δυστυχεῖς γονεῖς συνηθάνοντο ὅτι ἡ οἰκάδε αὕτη ἀνατροφή ἦτον ἐλλιπής, ἐπίστευον ὅμως ὅτι θέλουν σώσει καὶ αὐτὰ καὶ τὴν πατρίδα των ἀπὸ τὴν πλημμυρήσαν τὴν πολιτείαν διαφθοράν, διὸ βλέπομεν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, ἐγεννήθησαν μὲν ἄνδρες τινὲς μεγάλοι καὶ ἄξιοι ἄλλης ἐποχῆς διὰ τὰς ἀνάμειψιν, ἀλλὰ οἱ εὐαρίθμοι οὗτοι ἀληθεῖς φίλοι τῆς πατρίδος, ἦσαν ἀνίσχυροι πλέον νὰ ὁπισθοδρομήσωσι τὸν ὀρμητικὸν χεῖμαρρον ὅστις κατέκλυσε τὸν τόπον διὰ τὸν ἀποδειχθῆ φρίνεται ἡ ἀλήθεια, ὅτι ὅταν ὁ ὄχλος λάβῃ τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς χεῖράς του, καταστρέφει πᾶν τὸ χρηστὸν καὶ ὠραῖον καὶ πληροῖ τὴν πολιτείαν ἀπὸ θνητῶς καὶ διαφθορᾶς, ὅτι, ὅταν ὁ λαὸς ἐξαχρειωθῇ θέλει ἀπολεσθῇ καὶ εἰς μάτην οἱ μένοντες ἐνῆρτοι φροντίζουν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν ἐποχὴν τῆς ἀπολεσθείσης δόξης· ὅτι ὅταν ἡ Κυβέρνησις δὲν φροντίζει διὰ τὴν ἀνατροφήν των πολιτῶν, διὰ νόμων ἐπιστάσις καὶ παραδειγμάτων, ἡ ἰδιαιτέρα ἀνατροφή ὅσην ἐπίτασιν καὶ ἂν λάβῃ θέλει ναυαγήσει εἰς τὸ σχολεῖν τῆς πείρας, τὸ ὅποῖον ἐκτυλίσσεται ὡς ἀριάδνειος μίτος καθ' ἐκάστην ὑπὸ τα βήματα τῶν νέων· ἐναυάγησε λοιπὸν καὶ ἡ ἰδέα τῶν φρονίμων τούτων Ἀθηναίων, διότι ἅμα εἰσῆρχοντο εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου τὰ τέκνα των, τὰ ὅποια ἐπαιδεύθησαν διαφόρως τῶν συμπολιτῶν των, ἐδιδάσκοντο παραυτίκα τῆς κακοηθείας τὰ μαθήματα ἀπὸ ἄλλους νέους καὶ παρεδίδοντο ἔρμαιον τῶν πλεκτανῶν τῆς ἀπωλείας χωρὶς νὰ δυνῶσι νὰ τὰς ἀποφύγῃσι, διὰ τὰ πληρωθῇ ἡ ἀρχή, ὅτι ὅταν τὸ πλεῖστον μέρος τῶν πολιτῶν εἶναι διεφθαρμένοι, θέλει συμπαρασύρει εἰς τὴν διαφθοράν καὶ αὐτοὺς τοὺς μὴ διεφθαρμένους· διότι ἐβλεπον καθ' ἐκάστην ὅτι ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποφύγῃσι τὴν ἀπώλειαν τὰ τέκνα των, καθότι ὅλοι οἱ νέοι ἄνδρες προβεβηκυῖαι ἡλικίας, δικασταί, στρατηγοί, φιλόσοφοι, φιλόλογοι, ἱατροί, ὅλοι ὅσοι ἀπελάμβανον ὑπόληψιν εἰς τοῦ ὄχλου τὸ ὄμμα, ἔστρεφον τὰς εὐαρεστήσεις αὐτῶν καὶ προσοχὴν, εἰς τὰς εἰρημένας ἐταίρας παρὰ ταῖς ὁποίας καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν διέτριβον, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο τοσοῦτον περίφημοι τῆς διαφθορᾶς διδάσκαλοι, ὡς παιδευθέντες τὴν τέχνην τοῦ ἀπατᾶν καὶ θέλγειν τὰς αἰσθήσεις, ἀπὸ τὰς τοιαύτας γυναικας, αἵτινες ἐνῶ παρέδιδον τὰ μαθήματά των, προσέφερον συγχρόνως καὶ τὸ παραδειγμὰ των. ὥστε ἡγωνίζοντο ἐπιτυχῶς πολλάκις νὰ ὑπερβάλωσι τὰ πρωτότυπα καὶ νὰ ἐνσπείρωσι τὰς τοιαύτας ἀρχὰς των εἰς τὰς ἀπαλὰς καρδίας τῆς

νεολαίας, διὰ τὰς τελεσφορήσῃ ἐπὶ πλέον τὸ ὠραῖον αὐτῶν παράδειγμα, καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ διαφθορὰ τῶν αἰσθήσεων μάλιστα, καρποφορεῖ πολὺ πλέον ἢ ἡ ἀρετὴ, ἐφθασεν ἡ κακοηθεῖα εἰς τοιαύτην περιωπὴν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἀθηναῖοι κατεστάθησαν ἀερώδεις τὴν φαντασίαν, ἀναιδεῖς μέχρις ἡλιθιότητος, ἀπειθεῖς εἰς τοὺς νόμους, ἄτῳτοι μέχρις ἀποστερήσεως ὅλης αὐτῶν τῆς περιουσίας, διὸ ὅταν ὁ τροπαιοῦχος Φίλιππος κατέπνιξε τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἐν Χιρωνίᾳ μάχην δὲν εὐρέθησαν εἰς Ἀθήνας παρ' εὐαρίθμοι τινὲς πολῖται οἵτινες εἶχον ἀποφύγει τὴν πολυσήμαντον ταύτην διαφθοράν, οἵτινες ἐξέλειπον ὁλοτελῶς ἀφοῦ ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῶν Μακεδόνων οἱ Ἕλληνες μετέπεσαν εἰς ἐκείνας τῶν Ῥωμαίων, τῶν φράγκων καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος κατακτητῶν.

Τοιαύτη ἡ εἰμαρμένη πολιτείας τεθεμελιωμένης ἐπὶ τῶν ἡθῶν μεγαλύνεται μὲν ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ μεγαλυθῇ, περιποιουμένη τὴν ἡβὴν, σμικρύνεται δὲ καὶ ἀνατρέπεται, περιφρονούσα αὐτήν.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΟΚΤΑΜΕΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ.

Ἡ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΑΖΑΝΙΕΛΛΟΥ.

(Συνέχεια ὅρα φυλ. 51).

Θ', 'Ο Δουὲ Γυτζης.

Ἐνῶ δὲ ταῦτα συνέβαινον κατὰ τὴν ἀγορὰν, ὁ μυσθῆρας παρίστη τὸ τρίτον αὐτοῦ πρόσωπον παρὰ τῷ μαρκησίῳ Σιατιλίων, ὅστις τὴν ἐπλήρυνε μὲν, ὡς ὁ δουξ καὶ ὁ ἀλιεύς, τὸν ἐθεώρει δὲ ὡς ἐκείνοι πιστόν του καὶ ἐχθρὸν τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ. Ἐκατοντάκις ἀπὸ τῆς προτεραίης ὁ μαρκήσιος ἐπειράθη νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὸν Μιζανιέλλον, ὅπως γνωρίσῃ τι περὶ τῆς Μαρίας Ἄρκου ἐφρόνει, ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐπισκεϊάν του, ἐὰν ἐκείνη ἠπειλείτο, καὶ κυρίως ὅπως τὴν ἐπανίδῃ καὶ ἀναλάβῃ αὐτὸς τὴν φύλαξίν της, ἀλλ' ἐκατοντάκις ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν περικυκλούντων τὸν δικτάτορα στρατιωτῶν.

Ὅτε δὲ τέλος εἶδε τὴν δοῦκισσαν καὶ τὴν θυγατέρα τῆς περιανομένης ἐπὶ τῆς ὕβριστικῆς ἀμάξης, πάντα τρόπον μετεχειρίσθη ὅπως φθάσῃ χωρίς αὐτῶν διὰ μέσου τῶν λογχῶν καὶ τῶν πυροβόλων, ἀλλ' εἰς μάτην... Ἀπεσθῆς ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν, πληγείς τὴν καρδίαν ἐκ τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ὕβρεως, ἐπεστράφη πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν του, ἀλλ' ἀντὶ νὰ οἰκτείρωσι τὴν ἀπελπισίαν του,